

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Czepiel
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A w W.

przeciwko M. N. (1) i A. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 czerwca 2018 r. sygn. akt I C 160/17

I. zmienia zaskarżony wyrok , nadając mu treść :

„ 1.zasądza od pozwanej A. N. na rzecz strony powodowej (...) Bank S.A. w W. kwotę 232.162,06 zł / dwieście trzydzieści dwa tysiące, sto sześćdziesiąt dwa złote , sześć groszy / w tym:

- kwotę 218.176,68 zł / dwieście osiemnaście tysięcy , sto siedemdziesiąt sześć złotych , sześćdziesiąt osiem groszy / wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie, w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP , od dnia 10 października 2016r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że wysokość naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekraczać odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych;

- kwotę 4.319,28 zł / cztery tysiące , trzysta dziewiętnaście złotych , dwadzieścia osiem groszy / wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 października 2016r. do dnia zapłaty , w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, z zastrzeżeniem, że wysokość naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekroczyć odsetek

maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych;

- kwotę 9.666,10 zł/ dziewięć tysięcy , sześćset sześćdziesiąt sześć złotych , dziesięć groszy/ wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 października 2016r. do dnia zapłaty w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, z zastrzeżeniem, że wysokość naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekroczyć odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych;

2. oddala powództwo w stosunku do pozwanego M. N. (1);

3. koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie , na rzecz adwokata A. K. kwotę 8.856 zł/ osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych w tym 1656 zł podatku od towarów i usług , tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanym z urzędu.”;

II. oddala apelację pozwanego M. N. (1) w pozostałej części , a apelację pozwanej A. N. w całości;

III. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie, na rzecz adwokata A. K., kwotę 6 642 zł / sześć tysięcy , sześćset czterdzieści dwa złote / , w tym 1242 zł podatku od towarów i usług , tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanym z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

V. nakazuje ściągnąć od strony pozwanej (...) Bank SA w W. , na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie, kwotę 11 609 zł , tytułem opłaty od apelacji , której pozwany M. N. (1) nie miał obowiązku ponieść.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz - Braun

Sygn. akt : I ACa 92/19

UZASADNIENIE

Uznając za usprawiedliwione w całości żądanie (...) Bank S.A. w W. skierowane przeciwko pozwanym A. i M. N. (2) z tytułu zwrotu świadczenia wynikającego z umów kredytowej i pożyczki , zawartych przez strony w dniu 20 czerwca 2012r z których zobowiązanie nie było przez kredytobiorców spłacane , co w konsekwencji doprowadziło do wypowiedzenia umów i postawienia zobowiązania małżonków do stanu natychmiastowej wymagalności , Sad Okręgowy w Krakowie , wyrokiem z dnia 29 czerwca 2018r :

- zasądził od pozwanych M. N. (1) i A. N. solidarnie na rzecz strony powodowej (...) Bank S.A. w W. kwotę 232.162,06 zł w tym:

- kwotę 218.176,68 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 10 października 2016r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że wysokość naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekraczać odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych;

- kwotę 4.319,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 października 2016r. do dnia zapłaty w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, zastrzeżeniem, że wysokość

naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekroczyć odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych;

- kwotę 9.666,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 października 2016r. do dnia zapłaty w wysokości równej sumie stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych, zastrzeżeniem, że wysokość naliczanych odsetek za opóźnienie w żadnym czasie nie może przekroczyć odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. w stosunku rocznym dwukrotności sumy stopy referencyjnej NBP i 5,5 punktów procentowych[pkt I] ;

- zasądził a od pozwanych M. N. (1) i A. N. solidarnie na rzecz strony powodowej (...) Bank S.A.w W. kwotę 11.766 zł , tytułem zwrotu kosztów procesu[pkt II] oraz

- przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie adwokatowi A. K. kwotę brutto 8.856 zł brutto , tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu.

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia:

(...) Bank S.A. w W. w dniu 20 czerwca 2012 r. zawarł z pozwanymi A. N. i M. N. (1) jako kredytobiorcami umowę preferencyjnego kredytu hipotecznego na podstawie Umowy Kredytu Preferencyjnego (...)nr (...)oraz , jako pożyczkobiorcami, umowę pożyczki hipotecznej na podstawie Umowy Pożyczki Hipotecznej nr (...)

Bank udzielił pozwany kredytu na budowę domu jednorodzinnego w wysokości 231.608 zł oraz pożyczki w kwocie 15 168,89 zł z przeznaczeniem na pokrycie opłat około kredytowych , ubezpieczenia ochrony prawnej tytułu prawnego do nieruchomości (...) oraz ubezpieczenia nieruchomości od pożaru i innych zdarzeń losowych.

Termin ostatecznej spłaty kredytu i pożyczki wynosił 360 miesięcy od dnia spłaty pierwszej raty zgodnie z Harmonogramem Spłat.

Kredytobiorcy byli zobowiązani do spłaty rat kredytu każdego 7 dnia miesiąca kalendarzowego na wskazany w umowie rachunek bankowy.

Oprocentowanie kredytu stanowiło sumę marży kredytowej i stawki referencyjnej 3M WIBOR dla waluty kredytu, która była wskazana w Części Szczególnej Umowy (IV). Każdorazowa zmiana wysokości oprocentowania kredytu nie mogła powodować jednak wzrostu tego oprocentowania ponad obowiązujące bieżąco oprocentowanie maksymalne, określone w art. 359 § 2¹ k.c. Wszelkie zmiany oprocentowania kredytu przez stronę powodową, sprzeczne z postanowieniem zdania poprzedzającego prowadzić mogły jedynie do wzrostu stopy oprocentowania do wysokości odpowiadającej wspomnianej stopy oprocentowania maksymalnego.

Zgodnie z §9 ust. 1 kredytodawca miał prawo wypowiedzieć umowę kredytu z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, a w razie zagrożenia upadłością kredytobiorcy z zachowaniem 7 dniowego okresu wypowiedzenia , w przypadkach wskazanych w umowie m.in. w razie niewykonania lub nieterminowego regulowania przez kredytobiorcę zobowiązań wobec banku, w szczególności w przypadku gdy zalegał , w całości lub części, z zapłatą dwóch rat kredytu i pomimo wezwania nie spłacił zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

A. i M. N. (1) wskazali w umowie jako adres do korespondencji (...)-(...) A. ul (...), zobowiązując się do poinformowania banku o każdej zmianie adresu dla doręczeń .

W piśmie z dnia 18 lutego 2016r. strona powoda wezwała pozwanych do zapłaty w terminie 14 dni od jego doręczenia , zaległości obejmującej - na dzień sporządzenia pisma - kwotę 1.092,26 zł tytułem należności kapitałowej; 2.011,26 tytułem odsetek umownych; 11,91 zł tytułem odsetek podwyższonych oraz 260 zł + 15zł tytułem kosztów i opłat za czynności banku zgodnie z tabelą opłat i prowizji. Jednocześnie poinformowała pozwanych o możliwości złożenia w terminie 14 dni od jego doręczenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia .

Pismem z dnia 21 marca 2016 r. strona powodowa złożyła pozwanym oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu/ pożyczki nr(...), z uwagi na nieuregulowanie przez nich zaległości w spłacie kredytu, z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, liczonego od dnia doręczenia pisma. Pisma [kierowane odrębnie do obu kredytobiorców], w dniu 1 kwietnia 2016 r. odebrał dorosły domownik – W. N. (1).

Pismem z dnia 31 maja 2016 r. bank wezwał pozwanych do zapłaty całej wymagalnej należności w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania (pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego), która na dzień 31 maja 2016 r. stanowiła: 221.598,78 zł tytułem należności kapitałowej; 4.319,28 zł tytułem odsetek umownych; 1.827,62 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej; 575 zł+3,16 zł tytułem kosztów i opłat bankowych.

W dniu 17 czerwca 2016r. pozwani wpłacili kwotę 3.700 zł.

Jak ustalił ponadto Sąd I instancji:

zgodnie z wyciągiem z ksiąg bankowych (...) Bank S.A. w W. nr (...) na dzień 10 października 2016 r. wymagalne zadłużenie pozwanych A. N. i M. N. (1) z tytułu umowy kredytu hipotecznego zaciągniętego na podstawie umowy zawartej w dniu 20 czerwca 2012r wynosiło 232.162,06 zł, na którą to kwotę składały się:

należność główna (niespłacony kapitał) w wysokości 218.176,68 zł;

odsetki umowne za okres korzystania z kapitału w wysokości 4,44% od dnia 7 listopada 2015r. do dnia 2 maja 2016 r. w kwocie 4.319,28 zł;

odsetki za opóźnienie naliczane od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 10,00% od dnia 11 grudnia 2015 r. do dnia 9 października 2016 r. w kwocie 9.666,10 zł.

W ramach oceny prawnej roszczenia zgłoszonego w pozwie , uznając je za uzasadnione w całości , Sąd Okręgowy wskazał , iż nie było pomiędzy stronami przedmiotem sporu to , że w dniu 20 czerwca 2012 r. strona powodowa zawarła z pozwanymi umowy kredytu hipotecznego nr (...) i pożyczki hipotecznej nr (...), na podstawie których udzieliła im kredytu w kwocie 231 608 zł oraz pożyczki w kwocie 15 168,89 który pozwani obowiązani byli spłacać w ratach, zgodnie z harmonogramem przez okres 360 miesięcy z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego.

Odwołując się do normy art. 69 ust. 1 z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe[(jedn. tekst Dz. U. z 2017r. poz.1876 ze zm.) Sąd argumentował , że pozwani zaprzestali spłaty kredytu hipotecznego, a bank, uprzednio wzywając dłużników do zapłaty pismami z 18 lutego 2016r, w dniu 21 marca 2016 r. wypowiedział umowę kredytu z 30 dniowym terminem wypowiedzenia, a roszczenie z niej wynikające stało się wymagalne.

Sąd pokreślił , że w swoim stanowisku procesowym zobowiązani nie negowali faktu zawarcia umów , ich warunków, a także tego , że ze swoich zobowiązań umownych nie wywiązywali się . Przyczyny swoich zaniechań upatrywali w swoich czasowych przeszkodach uniemożliwiających ich zaspokajanie . Zanegowali jedynie to, w jaki sposób bank określił termin płatności odsetek , a w konsekwencji wysokość świadczenia z tego tytułu.

Zdaniem Sądu I instancji , mimo obowiązku dowodowego w tym zakresie, nieprawidłowości w sposobie nieliczenia tej należności dochodzonej przez stronę powodową, nie wykazali.

Natomiast strona przeciwna , zgodnie z rozkładem ciężaru dowodzenia okoliczności z których wywodziła dla siebie korzystne skutki prawne, udowodniła zarówno podstawę jak i wysokość dochodzonego roszczenia , w tym także to , iż zaistniały podstawy do oceny , iż wierzytelność banku wobec małżonków N. jest wymagalna.

Jako dokonane prawidłowo i prowadzące do takiego skutku w odniesieniu do tej wierzytelności, uznał Sąd I instancji wypowiedzenie umowy zawartej przez strony , przez bank w piśmie z dnia 21 marca 2016r.

Jego zdaniem, odbiór pism zawierających to oświadczenie kredytodawcy wobec kredytobiorców dokonane na adres wskazany w umowie , przez dorosłego domownika, W. N. (1) w dniu 1 kwietnia 2016r , należało uznawać za skuteczne w stosunku do pozwanych.

Wniosek taki jest tym bardziej zasadny , iż pozwani małżonkowie N. nie powołali w toku sporu żadnych dowodów , które mogłyby wskazywać na to , że korespondencja ta nie została im przez odbierającego przekazana i nie mogli się z wypowiedzeniem strony przeciwnej zapoznać , a taka możliwość jest wystarczającą dla potwierdzenia jego skuteczności wobec kredytobiorców.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 §1 i 3 kpc i wynikająca z niej , dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Na koszty te składała się poniesiona przez stronę powodową opłata należna od pozwu w kwocie 11.609 zł oraz suma należności z tytułu notarialnego poświadczenia przedłożonych do akt sprawy dokumentów, łącznie - 123 zł jak i suma 34 zł należna z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa dla [niezawodowego] pełnomocnika reprezentującego bank w procesie z dnia 26 października 2016r oraz od pełnomocnictwa do wystawiania i podpisywania wyciągów z ksiąg bankowych oraz reprezentowania strony powodowej w postępowaniu nakazowym i upominawczym w z dnia 1 lipca 2014 r.

Zdaniem Sądu I instancji , wbrew zarzutowi sformułowanemu w toku sporu przez A. i M. N. (1), obydwie pełnomocnictwa nie są tożsame co do zakresu. Pełnomocnictwo z dnia 1 lipca 2014 r. nie obejmuje reprezentowania strony powodowej w postępowaniach sądowych za wyjątkiem postępowania nakazowego i upominawczego, natomiast drugie , czasowo późniejsze, zostało udzielone już po wniesieniu pozwu [obejmując reprezentację banku w procesie].

W warunkach przegrania sprawy przez pozwanych , wynagrodzenie dla reprezentującego ich w sprawie adwokata z urzędu, Sąd przyznał ze środków budżetowych Skarbu Państwa , a podstawie § 4 ust. 1 w zw. z § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu

W apelacji od tego wyroku pozwani , obejmując jej zakresem jego całość domagali się wydania przez Sąd Apelacyjny orzeczenia reformatoryjnego , którym :

powództwo zostanie oddalone w całości , a strona przeciwna obciążona na rzecz skarżących kosztami postępowania za obydwie instancje

Pełnomocnik apelujących zażądał także przyznania na swoją rzecz wynagrodzenia za pomoc prawną z urzędu [w postępowaniu apelacyjnym] , wobec jego nie pokrycia przez reprezentowanych nawet w części.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to :

a/ art. 232 zd. 1 kpc , wobec niepoprawnego, w świetle treści zgromadzonego materiału dowodowego uznania , że pozwani otrzymali oświadczenia banku zawarte w pismach z 18 lutego 2016r i 21 marca 2016r o wezwaniu do zapłaty świadczenia umownego oraz wypowiedzeniu umów z 20 czerwca 2012r. W konsekwencji niezasadnie Sąd I instancji przyjął złożenie tych oświadczeń kredytodawcy za skuteczne i wywołujący skutek prawny , a co za tym idzie , że wierzytelność banku w chwili orzekania miała walor wymagalności,

b/ art. 233 §1 kpc, jako następstwa przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i wobec tego dowolnego , w świetle oceny o ile nie byłaby obarczona podnoszoną wadą , że obydwie oświadczenia banku wywołały dla stosunku umownego stron skutek w postaci wymagalności wierzytelności dochodzonej w pozwie.

Skarżący zaakcentowali przy tym , że pisma zawierające wypowiedzenie zostały przez bank skierowane na nieprawidłowy adres , co spowodowało , że nie mogli się zapoznać z ich treścią,

- naruszenia prawa materialnego poprzez nieprawidłowe zastosowanie art. 65 §1 kc w następstwie którego Sąd I instancji niewłaściwie ocenił oświadczenie banku zawarte w skierowanym do pozwanych piśmie z dnia 21 marca 2016r. Jego treść zawierała jednocześnie wypowiedzenie umowy , wezwanie do zapłaty oraz upomnienie wobec stwierdzonej braku spełnienia świadczenia w terminie. Samo oświadczenie o wypowiedzeniu było przy tym niestanowcze.

Ta niejednoznaczność treści oświadczenia powodowała , że wbrew stanowisku Sadu nie może być oceniona jako wypowiedzenie prowadzące do wymagalności dochodzonej wierzytelności, tym bardziej , że bank zastrzegł w tym piśmie możliwość wycofania wypowiedzenia w sytuacji spłaty zaległości w całości , w czasie biegu jego terminu.

Odpowiadając na apelację strona pozwana domagała się jej oddalenia jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia pozwanych solidarnym obowiązkiem zapłaty na rzecz banku kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy A. i M. N. (1) jest w części usprawiedliwiony , prowadząc do wydania przez Sąd II instancji orzeczenia reformatoryjnego o treści wskazanej w punkcie I 1 , 2 wyroku.

W pozostałej części apelacja jako niezasadna uległa oddaleniu.

Przed przystąpieniem do oceny zawartych w apelacji zarzutów natury procesowej wskazać na wstępie należy , że zarzut tego rodzaju jest uzasadniony jedynie wówczas , gdy spełnione zostaną równocześnie dwa warunki.

Strona odwołująca się do niego wykaże , że rzeczywiście sposób postępowania Sądu naruszał indywidualnie oznaczoną normę [normy] formalne. Jednocześnie nieprawidłowości te prowadziły do następstw , które miały istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Nieco inaczej kwestię tę ujmując zarzut procesowy jest usprawiedliwiony jedynie wówczas, jeżeli zostanie dowiedzione , że gdyby nie potwierdzone błędy proceduralne Sądu niższej instancji , orzeczenie kończące spór stron miałyby inną treść.

Obydwa zarzuty procesowe sformułowane przez skarżących sprawdzają się do tezy , że Sąd I instancji niepoprawnie przeprowadzając ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów , samym naruszając także normę art. 232 zd. pierwsze kpc , bezpodstawnie potwierdził , że strona powodowa dowiodła , iż zarówno wezwanie do zapłaty z dnia 18 lutego 2016r jak i oświadczenie o wypowiedzeniu umowy datowane na 21 marca 2016r zostały prawidłowo kredytobiorcom doręczone , mogli się oni zapoznać z ich treścią , a w konsekwencji obydwie zawarte w nich oświadczenia banku doprowadziły w swoich konsekwencjach do wymagalności wierzytelności , która wobec ich obu jest [zasadnie] dochodzona w ramach postępowania.

Punktem wyjścia dla łącznej oceny tych zarzutów jest wskazanie , że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233§1 kpc wymaga od strony wykazania na czym , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005 , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również, że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu, który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo, że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można, w zakresie ustaleń, wyprowadzić równie logiczne, chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski, to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc, pomimo to, nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty, dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria, Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę, a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych, aprobować.

To, w jaki sposób pozwani motywują ten zarzut, wyklucza jego podzielenie w stosunku sytuacji A. N., natomiast jest usprawiedliwiony, w części, w odniesieniu do pozwanego M. N. (1), co do tego w jaki sposób zostało mu doręczone przez bank wezwanie do zapłaty datowane z 18 lutego 2016r, zawierające także informację o możliwości ubiegania się o restrukturyzację zadłużenia/ por. k. 172 akt /.

Podważanie oceny dowodów w oparciu o które Sąd I instancji ustalił, że A. N. była prawidłowo wezwana do zapłaty zadłużenia pismem z dnia 18 lutego 2016r, w którym zawarta była również informacja o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia, a bank skutecznie wobec niej złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pismem z dnia 21 marca 2016r, a następnie wezwał ją do zapłaty, pismem datowanym na 31 maja 2016r, stanowi tylko dowolną, a nie rzeczową polemikę z oceną Sądu Okręgowego dotyczącą dowodów z dokumentów. W jej ramach skarżąca przedstawia własną wersję zdarzeń pozostającą w opozycji do treści tych dokumentów.

Taki sposób motywacji omawianego zarzutu nie jest - z przyczyn wskazanych powyżej- wystarczającym aby zarzut ten podzielić.

Zatem z tego powodu odpierając go, o ile dotyczy on konstatacji faktycznych odnoszących się do pozwanej, dodać jedynie należy, że wszystkie wezwania z 18 lutego, 21 marca oraz 31 maja 2016r były do A. N. kierowane na adres korespondencyjny ustalony przez strony w umowie kredytowej i umowie pożyczki z 20 czerwca 2012r. Był to A. ul. (...)

Pozwana w toku sporu nie tylko nie dowodziła ale nawet nie twierdziła, że w tym czasie jej adres był inny oraz, że informowała bank [do czego zobligowana umową] o takiej – ewentualnej – zmianie.

W postępowaniu podważała jedynie fakt prawidłowego doręczenia jej aktu wypowiedzenia umowy [pismo banku datowane na 21 marca 2016r] twierdząc, że korespondencja ta do niej nie dotarła w sposób, który zapewniał jej zapoznanie się z jego treścią albowiem dorosły domownik W. N. (2), który pod adresem korespondencyjnym w A. pismo to odebrał w dniu 1 kwietnia 2016r / por. k. 52-54 akt /, nie przekazał go jej. Jak twierdziłam, o fakcie wypowiedzenia umowy dowiedziała się dopiero 17 czerwca 2016r podczas wizyty w banku, kiedy dokonała wpłaty na poczet zadłużenia. / k. 177 akt /

Negując to, iż akt wypowiedzenia umowy do niej dotarł w sposób umożliwiający zapoznanie się z nim, skarżąca nie powołała żadnego dowodu mogącego służyć obaleniu domniemania takiego skutku, który wynika z niekwestionowanego faktu wysłania przez bank tego wypowiedzenia [podobnie jak wcześniejszego czasowo wezwania do zapłaty] przesyłkami poleconymi na adres kredytobiorczyni ustalony w umowie oraz, że przesyłka ta rzeczywiście została doręczona, zapewniając adresatce oświadczenia banku taką możliwość.

Samo twierdzenie, że możliwość ta była wyłączona dlatego, że domownik nie poinformował jej o nadejściu korespondencji i dokumentu wypowiedzenia nie udostępnił, należy ocenić wobec tego jako dowolne, a co za tym idzie, nie mogące skutecznie podważyć oceny przeprowadzonych dowodów oraz wniosków z niej wynikających dla takiego ustalenia faktycznego dokonanego przez Sąd I instancji.

Tym samym, wykluczonym jest – w odniesieniu do sytuacji A. N. - podzielenie zarzutu naruszenia art. 232 zd. 1 kpc skoro, wbrew niemu, należy przyjąć, iż w odniesieniu do tej pozwanej bank wykazał przesłanki jej odpowiedzialności za zobowiązanie, które jest podstawą roszczenia banku.

W tym kontekście należy jeszcze dodać, że zarówno pozwana jak i jej małżonek podnosili niezasadność roszczenia w zakresie jego wysokości, w odniesieniu do sposobu naliczenia odsetek.

W warunkach, gdy w odpowiedzi na ten zarzut, bank wskazał na podstawę faktyczną i mechanizm ich wyliczenia, pozwani nie starali się nawet dowodzić, że jest on niepoprawny. Jego weryfikacja wymagałaby wiadomości specjalnych biegłego. Małżonkowie N. mimo, że już wówczas byli profesjonalnie zastępowani takiego wniosku nie formowali. Wobec tego zaniechania, Sąd I instancji trafnie ocenił ten zarzut za dowodowo niewykazany.

Jakkolwiek skarżący w apelacji wprost do tego zarzutu nie nawiązująca ale skoro negują swoją odpowiedzialność do do zasady, Sąd II instancji uznał za niezbędne / jedynie na marginesie / wskazać wskazanie, że argumentacja skarżących negująca wysokość tej części roszczenia nie mogła być uznana za uzasadnioną.

Powracając go głównego nurtu rozważań, podzielić natomiast należy obydwa zarzuty procesowe w tej ich części, które odnoszą się do sytuacji drugiego z małżonków kredytobiorców - M. N. (1) - w odniesieniu do tego, w jaki sposób bank realizował przesłanki od których zależy stwierdzenie wymagalności wierzytelności dochodzonej pozwem wobec niego.

Sąd Okręgowy naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów w części w której weryfikując te spośród dokumentów, które pozwalały na ustalenie tego w jaki sposób do zapłaty został wezwany ten kredytobiorca [pismo z dnia 18 lutego 2016r k. 172 akt / ocenił, iż potwierdzają one prawidłowość tego wezwania [połączonego z informacją dla pozwanego o uprawnieniu do ubiegania się o restrukturyzację zadłużenia].

Analiza tych dokumentów, w powiązaniu z treścią umowy zawartej przez strony wskazuje, że ocena ich przez Sąd była niepoprawna, sprzeczna z ich treścią, a to wobec zarzutów skarżącego, prowadzi do konieczności korekty ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji w tym zakresie.

Zmiana ta przedstawia się następująco :

- w umowie z 20 czerwca 2012r obydwój małżonkowie wskazali jako adres pod który miała trafiać kierowana do nich przez bank korespondencja związana z jej wykonywaniem : A. ul. (...)

/ dowód : umowa kredytowa k. 27 akt / ,

- wynikające ze stwierdzenia przez bank zaległości w spłacie zobowiązań z umów kredytu i pożyczki wezwanie do zapłaty, skierowane do pozwanego M. N. (1), połączone z informacją o możliwości ubiegania się o restrukturyzację zadłużenia, datowane na 18 lutego 2016r, zostało wysłane do niego na adres inny niż wskazany w umowie – a to : (...). Był to adres jego stałego pobytu.

- w postępowaniu strona powodowa nie przedstawiła dowodów potwierdzających to, że z tak zaadresowaną przesyłką M. N. (1) mógł się zapoznać.

/ dowód : wezwanie do zapłaty k. 172 akt, zapisek urzędowy z 22 marca 2017r k. 90 /

- dalsza część korespondencji kierowanej do M. N. (1) była przez bank kierowana na adres określony w umowie stron.

/ okoliczność pomiędzy stronami niesporna /

Wskazane wyżej, odmienne od dokonanych przez Sąd niższej instancji ustalenia zostały - poza tymi, które nie były wzajemnie przez strony negowane - oparte na powołanych dokumentach, które nie budziły wątpliwości Sądu Apelacyjnego co do ich wiarygodności.

W pozostałej części , z przyczyn już wyżej podanych, w odniesieniu do oceny dowodów dotyczących sytuacji A. N. , ocena odnosząca się do sytuacji jej męża wynikającej z realizacji umów z bankiem była , wbrew zarzutom skarżących , prawidłowa.

Dlatego , przy uwzględnieniu wskazanej wyżej zmiany w stosunku do M. N. (1) oraz aprobując ustalenia dotyczące sytuacji jego małżonki w relacjach z bankiem , których podstawą były zawarte w dniu 20 czerwca umowy , Sąd II instancji przyjmuje je za własne.

W świetle tych ustaleń , w odniesieniu do pozwanej chybiony jest, postawiony w apelacji zarzut błędu w nich w co do tego , iż została prawidłowo wezwana do zapłaty zaległości finansowych i wywołało to skutek prawny skutecznego dokonania wobec niej wypowiedzenia obu umów.

Z przyczyn , które są następstwem zmiany ustaleń, w odniesieniu do pozwanego M. N. (1) zarzut ten jest natomiast usprawiedliwiony , co decyduje o ocenie prawnej roszczenia banku wobec niego o której będzie mowa w dalszej części motywów orzeczenia.

Ale dla zapewnienia jasności wyводу rozpocząć kolejną ich część należy od stwierdzenia , iż nie mają racji skarżący uznając , że Sąd wydając zaskarżone orzeczenie naruszył normę art. 65 §1 kc niewłaściwie ją stosując o ile wada jego postępowania w tym zakresie miałyby polegać na tym , do czego odwołuję się autor apelacji .

Analiza treści oświadczeń strony pozwanej zawartych w pismach z dnia 21 marca 2016r o wypowiedzeniu umów skierowanych do obojga pozwanych odrębnie, dostatecznie przekonuje , że wbrew zapatrywaniu skarżących, miało ono charakter kateryczny , nakierowany na wywołanie skutku zakończenia stosunków umownych .

To , że równocześnie bank wskazał w nich , że w sytuacji uregulowania w okresie wypowiedzenia całości zaległości , rozważy możliwość cofnięcia oświadczenia o wypowiedzeniu, nie decyduje , w świetle ustaleń dokonanych w sprawie , iż wypowiedzenie miało charakter warunkowy , ani tym bardziej , że kredytobiorcy / pożyczkobiorcy mogli niewłaściwie zrozumieć jego treść , co do rzeczywistego zamiaru banku wywołania skutku ustania umowy z konsekwencjami w zakresie wymagalności niespełnionego dotąd świadczenia.

Nota bene , pomimo redakcyjnego rozbudowania motywów ocenianego zarzutu, autor środka odwoławczego nie wskazuje jakie były podstawy takich wątpliwości po stronie pozwanych małżonków.

Rozważenia zawarte w uzasadnieniu zarzutu mają teoretyczny charakter , nie odnoszący się do ustaleń faktycznych dokonanych w rozstrzyganej sprawie.

Nie można w tym kontekście tracić z pola widzenia i nie brać pod rozwagę tego , że w utrwalającym się , aktualnie orzecznictwie SN dotyczącym zagadnienia skuteczności wypowiedzenia umowy kredytowej przez bank ,[które Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym sprawę podziela] , co do zasady nie jest wyłączone warunkowe wypowiedzenie takiej umowy , a jako warunek można skutecznie zastrzec spełnienie świadczenia przez kredytobiorcę , jako że nie jest to zależne li tylko od niego , nie ma zatem charakteru warunku potestatywnego

/ por w tej materii , wskazane jedynie dla przykładu , orzeczenia SN z 22 marca 2013 [7] , sygn. III CZP 85/12 i z 25 czerwca 2020 , sygn. II CSK 108/20 , obojda powołane za zbiorem Legalis/ .

Uznanie tego zarzutu za chybiony nie kończy jednak rozważań prawnych koniecznych dla weryfikacji merytorycznej poprawności orzeczenia poddanego kontroli instancyjnej.

Sąd I instancji nie dostrzegł ani nie rozważył materii prawnych , które decydują o odmiennej ocenie zasadności roszczeń banku odniesionej do każdego z małżonków z odrębnie. Ocena ta bowiem jest zróżnicowana i prowadzi w przypadku M. N. (1) do oddalenia powództwa dla braku, w dacie orzekania o żądaniu strony powodowej wobec niego cechy wymagalności jej pretensji finansowej.

Jak już wskazano wyżej , małżonkowie N. bronili się dwoma rodzajami zarzutów, przy czym formułowali jej jako służące im wspólnie.

Pierwszy dotyczył tego , że należność strony przeciwnej jest wygórowana dlatego, że wadliwie została obliczona należność odsetkowa.

Jako trafności jak Sąd II instancji , już wcześniej podnosił, N. w postępowaniu nie dowiedli a ich twierdzenia w tej kwestii pozostały dowolnymi.

Drugi to zarzut niewymagalności roszczenia.

Jak wynika z dokonanych w sprawie ustaleń , w szczególności z treści umowy oraz sposobu w jaki bank prowadził z pozwanymi korespondencję , traktował ich jako niezależnych nawzajem od siebie kredytobiorców [pożyczkobiorców].

O charakterze zaciągniętych przez nich, na podstawie umowy z dnia 20 czerwca 2012r zobowiązań przesądza norma art. 370 kc , nakazując traktować zobowiązania wynikające z obu umów jako takie za które obydwoje wobec banku odpowiadają solidarnie.

Z ustaleń bowiem wynika , że umowy miały zapewnić N. środki finansowe na budowę domu jednorodzinnego. Nie może zatem budzić wątpliwości , iż wierzytelność dochodzona przez bank jest długiem dotyczącym ich wspólnego mienia.

Taka kwalifikacja ich zobowiązań przenosi dalsza część rozważań na zagadnienie jaki charakter ; wspólny czy osobisty ma zarzut niewymagalności , którym zgodnie obydwoje pozwani bronili się twierdząc , iż wobec braku tej cechy w odniesieniu do wierzytelności strony pozwanej, na datę orzekania, obydwoje, są wolni od obowiązku jej zaspokojenia.

Oceniając charakter tego zarzutu w odniesieniu do obydwójga dłużników solidarnych należy na wstępie wskazać , że wspólne ich podniesie przez nich nie przesądza o tym , że ma on charakter wspólny, w rozumieniu art. 375§1 kc albowiem o tym decyduje sposób powstania zobowiązania lub jego treść. .

Kwalifikacja tego , jakie zarzuty należy uznawać za wspólne , a które za służące tylko jednemu z dłużników solidarnych są przedmiotem rozważań w orzecznictwie , przy czym wnioski z dotychczasowego dorobku orzeczniczego płynące bywają rozbieżne. Nie jest rzeczą Sądu II instancji przytaczanie w tym miejscu tego dorobku.

Wystarczy na potrzeby rozstrzyganej sprawy powiedzieć , że zarzuty wspólne, cechuje swoista ogólność względem stosunku zobowiązaniowego, którego dotyczą. W konsekwencji ocena ich merytorycznej trafności nie wymaga analizy indywidualnej sytuacji każdego z dłużników solidarnych , w odniesieniu do niego

Ponieważ rozstrzyganej sprawie tego rodzaju sytuacja nie ma miejsca i zagadnienie wymagalności wierzytelności banku w stosunku do każdego z powodów takiej zindywidualizowanej oceny wymaga, usprawiedliwionym jest przyjęcie , że zarzut ten , jakkolwiek podniesiony przez obydwoje małżonków ma charakter osobisty w odniesieniu do relacji umownej każdego z nich i dochodzącego roszczenia banku- drugiej strony umowy z 20 czerwca 2012r.

Ta odrębność i wzajemna niezależność pomiędzy dłużnikami solidarnymi wynika nie tylko stad [o czym była już mowa] , że strona pozwana traktowała obydwoje małżonków niezależnie od siebie ale także dlatego , że fakty ustalone w sprawie są podstawą do stwierdzenia różnicy w sytuacji prawnej każdego wobec wierzyciela ze względu na zobowiązanie wobec niego. Różnic, która decyduje , że rozbieżnie przedstawia się zagadnienie wymagalności wierzytelności banku w stosunku do każdego z pozwanych.

Decyduje ona o uznaniu przez Sąd II instancji zarzutu pozwanych , chociaż tożsamego treściowo jako osobistego po stronie każdego małżonków.

/ por. w tej kwestii także uwagi B. Lackorońskiego w komentarzu do kodeksu cywilnego - art. 375 §1 , pod redakcją K. Osajdy wydanie on line 2020r.

Zarzut ten nie jest usprawiedliwiony o ile został podniesiony przez A. N..

Fakty ustalone w sprawie potwierdzają , że bank w sposób prawidłowy , na adres wskazany w umowie , najpierw wezwał dłużniczkę do zapłaty stwierdzonej zaległości , informując , że ma możliwość ubiegania się o restrukturyzację zadłużenia . W sytuacji, gdy wezwanie to nie odniosło skutku , a wniosek o restrukturyzację nie został złożony, strona pozwana wypowiedziała obydwie umowy , aby po upływie przewidzianego umownie jego terminu , postawić dług w stan natychmiastowej wymagalności.

Stąd powództwo skierowane wobec pozwanej Sąd I instancji zasadnie uwzględnił.

W odniesieniu do M. N. (1) powództwo podlega oddaleniu dlatego , że wierzytelność banku , której jest dłużnikiem , nie jest wymagalna.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie dają podstawę do przyjęcia , że strona pozwana skierowała do niego przesyłkę zawierającą wezwanie do zapłaty oraz pouczenie o możliwości ubiegania się o restrukturyzację długu wynikającego obu zawartych umów na adres inny aniżeli wskazany w treści umowy zawartej przez strony.

Bank nie dowiódł , iż pismo to , datowane na 18 lutego 2016 r , rzeczywiście dotarło do adresata, który to obowiązek, przy stanowczym twierdzeniu M. N. (1) , że tak się nie stało , obciążał wierzyciela.

Należy w tym kontekście dostrzec, że część książki nadawczej , której treść miała potwierdzać wysłanie tej przesyłki nie zawiera pieczęci dziennej operatora pocztowego , za pośrednictwem którego miano ja nadać / por. k. 174 akt /, a strona powodowa nie wyjaśniła dlaczego zostało ono przesłane na ten właśnie adres , inny od tego na który kierowano inne pisma , których odbiorcą miał być M. N. (1).

W tych okolicznościach usprawiedliwionym jest przyjęcie , że strona pozwana nie poinformowała pozwanego kredytobiorcy o uprawnieniu do ubiegania się o restrukturyzację stwierdzonego zadłużenia do czego była zobowiązana na podstawie art. 75 c ustawy prawo bankowe.

To zaniechanie skutkuje- zgodnie z obecnie dominującym poglądem orzecznictwa sądowego - nieważnością wypowiedzenia umowy kredytowej, niezależnie od tego , że sam akt wypowiedzenia został doręczony M. N. (1) skutecznie , już na adres wskazany w umowie , w sposób który umożliwiał zapoznanie się z jego treścią.

Wypowiedzenie było w tej sytuacji bowiem oświadczeniem przedwczesnym, nie skutkującym, po upływie jego terminu , wskazanego w umowie , zakończeniem stosunku umownego. To z kolei wykluczyło skutek wymagalności wierzytelności banku wobec tego dłużnika.

/ por. w tej kwestii, wskazane jedynie dla przykładu orzeczeniu SA w Warszawie z dnia 28 sierpnia 2019, sygn. I ACa 466/19 i SA w Krakowie z dnia 8 listopada 2019r , sygn. I ACa 1213/18. - obydwa powołane za zbiorem Legis/.

Z tej przyczyny , w częściowym uwzględnieniu apelacji , Sąd Apelacyjny orzekł reformatoryjnie , w sposób wskazany w punktach I 1,2 orzeczenia , na podstawie art. 386 §1 kpc , w pozostałym zakresie apelację oddalając , na podstawie 385 kpc w zw z art. 67 oraz 75 ust.1 i 2 oraz 75 c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 Prawo bankowe [jedn. tekst Dzu z 2019 poz. 2357]

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 100 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc.

Na tej podstawie koszty zostały pomiędzy stronami wzajemnie zniesione , zważywszy na to , że apelacja została uwzględniona jedynie w części , a nadto strona powodowa nie dowiodła rzeczywistego poniesienia ich w związku z postępowaniem wywołanym środkiem odwoławczym pozwanych.

Wobec takiej treści rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania, Sąd II instancji przyznał na rzecz reprezentującego pozwanych adwokata z urzędu wynagrodzenie za pomoc prawną dla nich w postępowaniu apelacyjnym ze środków budżetowych.

Kwota należna z tego tytułu , zważywszy na wskazaną w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia , została ustalona na podstawie §8 pkt 7 w zw. z §16 ust. 1 pkt 2 oraz §4 ust.3 Rozporządzenia MS w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 [jedn. tekst DzU 2019 poz. 18].

SSA Grzegorz Krężolek SSA Paweł Czepiel SSA Anna Kowacz - Braun